

Παρασκευή, 22 Μαΐου 2009
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να αντιστοιχίσετε τους πολιτικούς άνδρες (Στήλη Α) με την πολιτική τους θέση (Στήλη Β). Στη Στήλη Β περισεύουν δύο θέσεις.

Στήλη Α: ΓΕΓΟΝΟΤΑ	Στήλη Β: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ
1. Ι.Κωλέττης 2. Χ.Τρικούπης 3. Θ.Δηλιγιάννης 4. Ε.Βενιζέλος 5. Δ.Ράλλης	α. Υποστήριζε ένα κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης. β. Επιζητούσε την κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής. γ. Εβλεπε στο πρόσωπο του βασιλιά το σύμβολο της εθνικής ενότητας. δ. Εξέφραζε με την πολιτική του δράση τα αιτήματα της «νέας γενιάς». ε. Επέβαλε ένα είδος κοινοβουλευτικής δικτατορίας. στ. Επιδίωκε τον εκσυγχρονισμό με κάθε κόστος. ζ. Κατοχύρωσε συνταγματικά τη μονιμότητα των δικαστικών και των δημοσίων υπαλλήλων.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1.ε, 2.στ, 3.α, 4.ζ, 5.γ (περισεύουν β,δ)

A.1.2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Φεντερασιόν
- β. πεδινοί
- γ.Εθνικό Κόμμα (Κ. Μαυρομιχάλη)

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Φεντερασιόν: σελ. 46 «Η κατάσταση μη ανάπτυξης του εργατικού κινήματος κράτησε ως το τέλος των Βαλκανικών πολέμων. ...στη χώρα»

β. πεδινόι: Μία από τις δύο μεγάλες πολιτικές παρατάξεις που συγκροτήθηκαν στην εθνοσυνέλευση του 1862-1864 ήταν οι πεδινόι. Σελ.77 «Οι πεδινόι είχαν ως ηγέτη...και στους μικροκαλλιεργητές»

γ.Εθνικό Κόμμα (Κ. Μαυρομιχάλη): σελ.92 «Το Εθνικό Κόμμα του Κ. Μαυρομιχάλη...οι Βενιζελικοί»

ΘΕΜΑ Α2

Α.2.1. Ποιες ήταν οι αντιδράσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης και των Μεγάλων Δυνάμεων στο κίνημα της Θερίσου, πριν οργανωθεί στο Θέρισσο η «Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης»;

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Όσον αφορά στην αντίδραση της Ελληνικής Κυβέρνησης: σελ.213 «Το βασιλικό περιβάλλον....το υποστήριζαν ανοιχτά»

Όσον αφορά στην αντίδραση των Μεγάλων Δυνάμεων: Αρχικά, είναι καλό να έχει γίνει αναφορά στη συγκατάθεση των Μεγάλων Δυνάμεων για κήρυξη του Στρατιωτικού Νόμου στην Κρήτη από τον πρίγκιπα Γεώργιο μετά την παρέλευση της προθεσμίας των 36 ωρών και σελ.213 «Οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν τήρησαν...επαναστάτες»

Α.2.2. Πώς διοικήθηκε η Τραπεζούντα κατά την περίοδο 1916-1918;

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Σελ.249 «Λίγες μέρες μετά την ... των Νεοτούρκων»

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές γνώσεις σας και τις πληροφορίες των παραθεμάτων που σας δίνονται, να αναφερθείτε στα οφέλη της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς πολέμους, αλλά και στα προβλήματα που προέκυψαν από την ενσωμάτωση των νέων περιοχών στον εθνικό κορμό.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

Μολονότι η Ελλάδα βγήκε υπερχρεωμένη από τους Βαλκανικούς Πολέμους, η ελληνική οικονομία έδινε κάποια σημεία ανόρθωσης, οφειλόμενα ίσως στην αναθέρμανση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς το κράτος μετά τη γενική ευφορία που δημιουργήσαν οι σαρωτικές στρατιωτικές επιτυχίες, επιτρέποντας στον ελληνικό λαό να ατενίζει το μέλλον με προτόγνωρη αισιοδοξία. [...]

Ότι συνέβαλε τα μέγιστα στο κλίμα σιγουριάς και αισιοδοξίας ήταν ο ενθουσιασμός για τις στρατιωτικές επιτυχίες. [...] Η παραγωγική δυνατότητα όσων περιοχών προσαρτήθηκαν και η παρεπόμενη επέκταση της εσωτερικής αγοράς ασφαλώς προοιωνίζονταν λαμπρό μέλλον. [...] Επιπλέον, οι στρατιωτικές επιτυχίες υπαγόρευαν τη διαρκή πολεμική ετοιμότητα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων για την προάσπιση των νέων εδαφών, αφού τόσο η Τουρκία όσο και η Βουλγαρία δεν θα αποδέχονταν μάλλον τις εδαφικές τους απώλειες. Η επέκταση όμως της αμυντικής θωράκισης της Ελλάδας αναπόφευκτα καταπονούσε την οικονομία της.

Γεώργιος Β. Λεονταρίτης, *Η Ελλάδα στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο 1917-1918*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2000, σς.238-239

Κείμενο Β

[...] Το 1913 η ύπαιθρος της Ηπείρου, της Μακεδονίας και της Θράκης έμοιαζε περισσότερο με την νοτιοελλαδική ύπαιθρο των αρχών του 19 ου, παρά με εκείνη των αρχών του 20ού αιώνα. Εκτεταμένα έλη κάλυπταν τις πεδινές περιοχές, η ελονοσία ενδημούσε, η πληθυσμιακή πυκνότητα ήταν χαμηλή. Κυρίαρχη μορφή ιδιοκτησίας ήταν τα τσιφλίκια, που συνδυάζονταν με την ημινομαδική κτηνοτροφία. Η οικονομία των νέων επαρχιών αντιμετώπιζε πρόσθετα προβλήματα κι απ' το γεγονός ότι έως τότε ήταν προσανατολισμένη προς τα οικονομικά και πολιτικά κέντρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, από τα οποία είχε αποκοπεί.

Επιπλέον, στις νέες βόρειες επαρχίες κατοικούσε ένα μωσαϊκό από διαφορετικές και θρησκευτικές ομάδες. [...]

Αλέξης Φραγκιάδης, *Ελληνική Οικονομία 19 ος- 20ος αιώνας*, Νεφέλη, Αθήνα 2007, σσ.127-128

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Τα έτη 1912-1913 οι βαλκανικοί λαοί, (Έλληνες, Βούλγαροι, Σέρβοι) ενωμένοι εναντίον του κοινού εχθρού, της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας διεξήγαγαν τους νικηφόρους Βαλκανικούς πολέμους.

Όσον αφορά στα οφέλη της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς πολέμους:

Η Ελλάδα κατόρθωσε με τη συμμετοχή της να αποκομίσει σημαντικά οφέλη. Αρχικά, **σχολικό βιβλίο, σελ.49 «Το κόστος των Βαλκανικών... του 19^{ου} αιώνα»**. Όπως συμπληρώνεται και επισημαίνεται από τον Γ.Λεονταρίτη, αν και η χώρα εξήλθε επιβαρυσμένη οικονομικά και χρεωμένη από την πολεμική αναμέτρηση, η ελληνική οικονομία ακολούθησε πορεία οικονομικής ανάκαμψης και ανασυγκρότησης που βασιζόταν κυρίως στο αίσθημα σιγουριάς και αισιοδοξίας που

διαμορφώθηκε στους Έλληνες πολίτες λόγω της στρατιωτικής επιτυχίας. Ο Λεονταρίτης σχολιάζει ότι η εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας βασίστηκε κυριολεκτικά σ' ένα πρωτόγνωρο πνεύμα αισιοδοξίας και εμπιστοσύνης των πολιτών προς την πολιτική ηγεσία.

Σχολικό βιβλίο, σελ.49 «Επιπλέον, στην περίπτωση αυτή... για τη γεωργική παραγωγή». Οι νεοαποκτηθείσες, δηλαδή, περιοχές παρείχαν σημαντικές δυνατότητες αύξησης της παραγωγής και, κατ' επέκταση, διεύρυνσης της εσωτερικής ελληνικής αγοράς.

Σχολικό βιβλίο, σελ.49 «Όπωςδήποτε, όμως, η Ελλάδα... Α' Παγκόσμιος πόλεμος». Όπως επισημαίνεται και από τον Γ. Λεονταρίτη, οι στρατιωτικές επιτυχίες των Ελλήνων διαμόρφωσαν μια μελλοντικά ευημερούσα πραγματικότητα για την Ελλάδα, αλλά απαιτούσαν συγχρόνως πολεμική εγρήγορση και αμυντική θωράκιση για το ενδεχόμενο εδαφικών διεκδικήσεων από τη Βουλγαρία και την Τουρκία.

Όσον αφορά στα προβλήματα που προέκυψαν από την ενσωμάτωση των νέων περιοχών:

Συγχρόνως, όμως, η χώρα είχε να αντιμετωπίσει και ορισμένες αντιξοότητες από την ενσωμάτωση των νέων περιοχών στον εθνικό κορμό. Η ύπαιθρος των περιοχών της Ηπείρου, της Θράκης και της Μακεδονίας είχε σημάδια εγκατάλειψης και υπανάπτυξης που ομοίαζαν περισσότερο με τις συνθήκες ζωής του 19ου αιώνα παρά των αρχών του 20ου αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική ανάπτυξη των νέων περιοχών προσέκρουε στα παρακάτω προβλήματα: ανάγκη αποξήρασης ελών, καταπολέμηση των ασθενειών (ελονοσία), ανάγκη αναδιανομής της γης λόγω των τσιφλικιών, εκσυγχρονισμός των αγροτικών δραστηριοτήτων (ημινομαδική κτηνοτροφία). Τέλος, η οικονομία των νέων περιοχών έπρεπε να ενισχυθεί, διότι ως την ενσωμάτωσή της ήταν εξαρτημένη από τις οικονομικά αναπτυγμένες πόλεις της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Βέβαια, όπως επισημαίνεται και στο κείμενο Β', **σχολικό βιβλίο σελ.49 «Το κύριο πρόβλημα...Εβραίοι».**

Αναμφισβήτητα, λοιπόν, οι Βαλκανικοί πόλεμοι υπήρξαν ιδιαίτερα σημαντικοί για την εξέλιξη του νέου ελληνικού κράτους, εφόσον το έδαφος διπλασιάστηκε και η ελληνική οικονομία ενισχύθηκε.

ΘΕΜΑ Β2

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από το παράθεμα που σας δίνεται, να παρουσιάσετε τη διάσταση προσφύγων και γηγενών, όπως αυτή εκφράστηκε στην οικονομική (μονάδες 6), πολιτική (μονάδες 4) και κοινωνική ζωή (μονάδες 15) μέχρι τη δεκαετία του 1940.

Μονάδες 25

Κείμενο

Η απομόνωση του προσφυγικού συνόλου απέναντι στην ελληνική κοινωνία αίρεται σιγά σιγά.[...]

Ολόκληρος ο ντόπιος πληθυσμός που είχε πια εξοικειωθεί με το θέαμα των εκκλησιών και των θεάτρων κατειλημμένων από τις προσφυγικές ομάδες, που είδε τα σπίτια του να επιτάσσονται, που απόκτησε τη συνήθεια να ενημερώνεται καθημερινά από τον τύπο για την υπόθεση των προσφύγων, μαθαίνει τώρα να ζει και να συνεργάζεται μαζί τους στη γειτονιά, στο σχολείο, στους τόπους δουλειάς ή στο κοινοβούλιο.[...]

Μέσα στις επερχόμενες δεκαετίες [...] πρόσφυγες θα κατακτήσουν όλο το φάσμα των ελεύθερων επαγγελματιών. Πρόσφυγες θα πλημμυρίσουν τα πνευματικά κέντρα. Πρόσφυγες θα γεμίσουν τα εργοστάσια – είτε ως εργάτες είτε ως εργοδότες.

Η ένταξη, όπως είναι φυσικό, δεν πραγματοποιείται μέσα στην τέλεια αρμονία ούτε χωρίς αντίδραση από την πλευρά των αυτόχθονων. Είναι επίσης φυσιολογικό, παράλληλα με τις «διαπραγματεύσεις» με τους ντόπιους, να αυξάνουν οι διαφορές απόψεων. Ο αρχικός φόβος για μια κοινωνική αναστάτωση που θα οφειλόταν στην παρουσία των χιλιάδων περιθωριακών ατόμων αφήνει τη θέση του σε ανησυχίες σχετικές με το ανταγωνισμό στον οικονομικό και επαγγελματικό τομέα, ανησυχίες που αγγίζουν όλα τα ελληνικά κοινωνικά στρώματα. Η ντόπια αστική τάξη από τη μια μεριά συνθηκολογεί κι από την άλλη αντιστέκεται και η δυσαρέσκεια παραμένει άλλοτε σιωπηρή κι άλλοτε έκδηλη.

Η αγροτική και η εργατική τάξη βλέπουν να εμπλουτίζεται το δυναμικό τους με ικανοποίηση αλλά ταυτόχρονα και με σκεπτικισμό. Αλλά είναι βέβαιο ότι οι αντιπαραθέσεις και οι συγκρούσεις, που υποβόσκουν ή εκδηλώνονται, δεν κάνουν άλλο παρά να επιβεβαιώνουν το πρώτο αληθινό βήμα της κοινωνικής ανάμιξης.

Βίκα Δ.Γκιζελή, *Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα (1920-1930)*, Επικαιρότητα, Αθήνα 1984, σσ. 260-263

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ως προς τη διάσταση στην οικονομική ζωή σχολικό βιβλίο σελ.165 «Η διάσταση προσφύγων...σε άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες». Από το παράθεμα να αναφερθεί ότι οι πρόσφυγες κατέκτησαν όλο το φάσμα των ελεύθερων επαγγελματιών και γέμισαν τα εργοστάσια- είτε ως εργάτες είτε ως εργοδότες. Εδώ οι υποψήφιοι **μπορούν να προσθέσουν από το σχολικό βιβλίο σελ.168: «Η άφιξη των προσφύγων...επιχειρηματικές ικανότητες» και σελ.168-169 «Οι Έλληνες που προέρχονταν ...προσφύγων ή γηγενών».** Η εξέλιξη αυτή σύμφωνα με το παράθεμα δημιούργησε ανησυχίες σχετικές με τον ανταγωνισμό στον οικονομικό και επαγγελματικό τομέα. Οι ανησυχίες αυτές άγγιξαν όλα τα κοινωνικά στρώματα. Το δυναμικό της αγροτικής και εργατικής τάξης όμως εμπλουτίστηκε. Και αυτή η εξέλιξη, σύμφωνα με το παράθεμα, προκάλεσε στα μέλη αυτών των τάξεων ταυτόχρονα ικανοποίηση και σκεπτικισμό.

Ως προς τη διάσταση στην πολιτική ζωή σχολικό βιβλίο σελ.165 «Πριν ακόμη από...το μίσος εναντίον τους». Από το παράθεμα πρέπει να αναφερθεί ότι οι γηγενείς έμαθαν να ζουν και να συνεργάζονται με τους πρόσφυγες όχι μόνο στη γειτονιά και στους τόπους δουλειάς αλλά και στο κοινοβούλιο.

Ως προς τη διάσταση στην κοινωνική ζωή σχολικό βιβλίο σελ.165 «Σε γενικές γραμμές...αμφισβητούσαν» και σχολικό βιβλίο σελ.165-166 «Οι πρόσφυγες που κατοικούσαν στους συνοικισμούς...στη νέα πατρίδα τους». Από το παράθεμα να αναφερθεί ότι η πρώτη επαφή των γηγενών με τους πρόσφυγες ήταν το θέαμα αυτών των ανθρώπων που είχαν στεγαστεί πρόχειρα σε θέατρα, εκκλησίες και επιταγμένα σπίτια, ενώ ο τύπος παρείχε καθημερινή ενημέρωση για την εξέλιξη του προσφυγικού ζητήματος. Στη συνέχεια, όπως αναφέρει και το σχολικό βιβλίο, το σχολείο, η γειτονιά και οι χώροι εργασίας προσέφεραν ευκαιρίες επικοινωνίας και συνεργασίας των γηγενών με τους πρόσφυγες. Το παράθεμα και το σχολικό βιβλίο συμφωνούν ότι η ένταξη των προσφύγων δεν επήλθε μέσα σε απόλυτη αρμονία και υπήρξαν αντιδράσεις από την πλευρά τους. Ειδικά η ντόπια αστική τάξη, σύμφωνα με το παράθεμα, από τη μια «συνθηκολογεί» και από την άλλη «αντιστέκεται», οπότε η δυσαρέσκεια παραμένει άλλοτε σιωπηρή και άλλοτε έκδηλη. Οι αντιδράσεις όμως σε ελάχιστες περιπτώσεις, σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο, έφτασαν σε ανοιχτή σύγκρουση. Αναφορά σε αντιπαραθέσεις και συγκρούσεις είτε υποβόσκουσες είτε εκδηλωθείσες, γίνεται και στο κείμενο του παραθέματος. Σύμφωνα με το παράθεμα εξάλλου, παράλληλα με τις «διαπραγματεύσεις» μεταξύ γηγενών και προσφύγων αυξήθηκαν και οι διαφορές απόψεων. Οι γηγενείς αρχικά ανησυχούσαν για την «κοινωνική αναστάτωση» που μπορούσε να προκληθεί από την παρουσία μεγάλου αριθμού περιθωριακών ατόμων. Ανάλογη αντίληψη φαίνεται και στην υποτιμητική σημασία που είχε για χρόνια, σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο, ο όρος «πρόσφυγας». Σύμφωνα με το παράθεμα ωστόσο, οι αντιπαραθέσεις και συγκρούσεις που, όπως προαναφέρθηκε, είτε υπέβοσκαν είτε εκδηλώνονταν, δεν ήταν τίποτα περισσότερο από την επιβεβαίωση του πρώτου πραγματικού βήματος προς την κοινωνική ανάμειξη προσφύγων και γηγενών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Αξιολόγηση Ομάδας Α': Τα θέματα κρίνονται προσιτά στον καλά προετοιμασμένο μαθητή. Ήταν σαφώς διατυπωμένα, χωρίς δυσκολίες κατανόησης. Για την απάντηση των ερωτήσεων χρειαζόταν λεπτομερής και σχολαστική μελέτη των ιστορικών πληροφοριών.

Αξιολόγηση Ομάδας Β': Το θέμα Β2 απαιτεί την καλή κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου, την ανάκληση και σύνθεση γνώσεων και την αξιοποίηση της κριτικής ικανότητας των μαθητών.

Συνολική αξιολόγηση: Τα θέματα είναι προσιτά για το διαβασμένο μαθητή και απαιτούν σχολαστική μελέτη του βιβλίου, αποδεικνύοντας ότι η συστηματική εξάσκηση μέσω των διαγωνισμάτων και της απάντησης πηγών (και όχι απλή αποστήθιση) αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση ενός άριστου βαθμού.

